

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Verdens største falk sætter Danmarks-rekord

HAANING I FELTEN Det bedste jagtfalke-efterår i Danmark er en realitet. Få overblikket og en guide til bestemmelse af fugle i ungfugledragt.

Ifølge Netfugls DK-liste er der observeret op til 21 jagtfalke i Danmark dette efterår. Det betyder, at det er det bedste jagtfalkeefterår nogensinde i Danmark. Andre store efterår skete i 2005 med 8 fund (oktober-december), 2011 med 12 fund (september-december) og 2012 med 11 fund (oktober-december).

Denne artikel handler om bestemmelse af fugle i ungfugledragt. Skulle der dukke en adult jagtfalk op i løbet af de kommende måneder, tager vi fat på bestemmelse af adulte til den tid.

Stationære jagtfalke blev set på Bygholm Vejle, Stignæs området (især Flasken, Sevedø), Rømø, Skallingen, Skjern Enge, Agger Tange og Tipperne/Værnengene, og mange folk har fået store oplevelser med fuglene, bl.a. på efterårets felttræf. I skrivende stund er den eneste stationære fugl at finde på Tipperne i Vestjylland.

Fuglen på Agger Tange er måske endnu i området, men der er tale om en lokalitet som kun besøges af få feltornitologer. Den fouragerer tilsyneladende på havet udfor Tangen, hvorfor det vil være en god ide at tage opstilling i klitrækken tidlig morgen, lade tiden gå og se om den dukker op.

Efterårstrækket er formentlig mere eller mindre overstået, men det er sandsynligt, at der endnu kan dukke flere jagtfalke op. Måske i forbindelse med kuldefremstød fra nord. Tag ud og opsøg kystlokaliteter og vådområder med

mange rastende vandfugle og led pæle, klittoppe og engene igennem. Måske er du heldig at finde din egen jagtfalk.

Bestemmelse af jagtfalk er ikke altid ligetil, da visse vandrefalke (især store mørke ungfugle) kan forvirre og påminde meget om jagtfalke. En kombination af feltekendetegn er derfor vigtig for at lave en sikker bestemmelse. Men retter man blot fokus på de rette karakterer, behøver det ikke at være så kompliceret.

Når man ser en flyvende jagt-/vandrefalk, er det vigtigt at fokusere på undervingekontrast, ansigtstegninger samt det generelle indtryk af fuglen, mens der på en siddende fugl skal fokuseres på ansigtstegninger, forhold mellem hale og vingespids samt på kropsholdning.

Typisk er kropsholdningen ret forskellig mellem jagtfalk (t.v.) og vandrefalk (t.h.). Vandrefalk er bredskuldret og bredbrystet mod en smal talje, mens jagtfalk virker smalskuldret, og har hængemave. Jagtfalks vingespids er tydeligt kortere end halelængden, mens vandrefalks vingespids kun er marginalt kortere end (eller flugter med) halespidsen. Desuden er vandrefalk meget kontrastrig i ansigtet særligt på grund af en lys kind i stor kontrast til skægstribe og hætte. Hos jagtfalk er kontrasterne i ansigtet mere diffuse bl.a. på grund af smalle striber i en ofte brunt tonet kind. Akvarel: Peter H. Kristensen.

En flyvende jagtfalk er slående stor. Den er kraftigt bygget, har lange og brede vinger, hvor forholdet mellem arm og hånd er lige lange. Vingespidsen virker kun sjældent decideret spids, da hånden er næsten lige så bred som armen. Halen er lang, hovedet er stort men virker ikke afstikkende i samme grad som hos vandrefalk, da det glider sammen med kroppen, som er påfaldende tyk og tøndeformet. Kroppens form er især påfaldende, når man ser en flyvende jagtfalk fra siden.

Jagtfalk virker desuden mørk på grund af et relativt kontrastløst hoved, en underside med tætsiddende længdestriber samt en mørkebrun overside. En jagtfalk udstråler stor voldsomhed. Den er engens udsmider...

Jagtfalk 1K. Bemærk den stærke kontrast mellem dækfjer og svingfjer, de lange og brede vinger samt de svage kontraster i ansigtet. Agger Tange den 31. oktober 2015. Foto: Tonny Ravn Kristensen.

Dennis Olsen

Vandrefalk 1K. Bemærk de svagere kontraster i undervingen når der sammenlignes med billedet af den flyvende jagtfalk. Desuden noteres, en hånd som er længere og smallere end armen samt en smal talje mod en bred overkrop. Hovvig den 15. september 2015. Foto: Dennis Olsen.

En flyvende vandrefalk kan ofte virke slående stor, og man kan blive overrasket over et helhedsindtryk, der kan virke voldsomt. Heldigvis er vandrefalk blevet en almindelig fugl i på gennemtræk i Danmark, og de fleste store vådområder gæstes hyppigt af vandrefalke. Der er dermed rige muligheder for at studere vandrefalk og sætte sig ind i artens kendetegn og kropsbygning. Selvom vandrefalk, som sagt, ofte virker stor og voldsom, vil den altid virke betydeligt mere velproportioneret og spændstig i udtrykket.

Den er således ikke tykmavet i samme grad som jagtfalk, og vingerne har en lang hånd men en kortere arm. I kredsflugt får vandrefalk altid en åreformet vingeform, hvor vingespiden ikke er tilspidset, og den kan derfor minde en del om jagtfalk. I aktiv flugt er vingeformen altid tilspidset. Hovedet virker mere afstikkende på grund af en mindre krop, hvor kun brystet virker kraftigt, og halen er relativt kort. Vandrefalk i flugt er med andre ord mere strømlinet, og er tydeligvis bygget til fart. Hovedet er kontrastrigt, mens undervingen kun udviser en svag kontrast mellem dæk- og svingfjer. Vandrefalk udstråler masser af muskler i en veltrænet krop.

Vandrefalk 1K. Bemærk at vandrefalke i svæveflugt får en mere åreformet vinge med en bred hånd, og hvor arm og hånd virker lige lange. Derfor kan vingeformen minde meget og jagtfalk. Bemærk dog også de svage undervingekontraster. Bygholm Vejle den 2. oktober 2007. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

En siddende jagtfalk er stor og bred, og virker lang. Halen er betydeligt længere end vingspidsen. Maven er tung, og skuldrene er smalle. Hovedet er stort, men kontrasterne i ansigtet er svage på grund af en sribet kind og en smal skægstribe, som ikke virker påfaldende afstikkende.

Jagtfalk 2K. Bemærk smalskuldret - og hængemaveindtryk samt forskellen mellem vingespidsen og halelængde. Bygholm Vejle den 11. maj 2010. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Jagtfalk 1K. Bemærk hængemaven og de svage kontraster i ansigtet. Agger Tange den 31. oktober 2015. Foto: Tonny Ravn Kristensen.

En siddende vandrefalk er ofte stor og virker bredskuldret mod en smallere talje. Vingelængden er omtrent den samme som halelængden. Højest et par centimeter kortere. Man opfatter vandrefalken som kontrastrig, idet hætte og skægstribe fremstår i stor kontrast til den lysere kind (og ofte til et lysere bryst).

Vandrefalk 1K. Et meget mørkt individ. Bemærk det brede bryst mod den smalle talje, som giver vandrefalk et bredskuldret indtryk, samt den kontrastrige hovedtegning. Gjøl den 10. oktober 2014. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Dato:
26. 11. 2015

Skrevet af:
Henrik Haaning Nielsen

Fotos af:
Peter H. Kristensen.
Henrik Haaning Nielsen
Tonny Ravn Kristensen
Dennis Olsen

Emner:
FELTBESTEMMELSE

Tags:
FELTBESTEMMELSE, JAGTFALK, STORFALK, STORFALKE, VANDREFALK

Kilder

Netfugls DK-liste

